

PREDLOG OSNOVE

ZA ZAKLJUČIVANJE BILATERALNOG SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I CRNE GORE ZA IPA III PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE SRBIJA – CRNA GORA ZA PERIOD 2021-2027

I USTAVNI OSNOV ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma je sadržan u članu 15 stav 1 Ustava Crne Gore, prema kojem Crna Gora na principima i pravilima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i u članu 100 stav 1 tačka 4 kojim je data nadležnost Vladi Crne Gore da zaključuje međunarodne ugovore.

II OCJENA STANJA ODNOSA SA REPUBLIKOM SRBIJOM

Republika Srbija i Crna Gora njeguju dobre susjedske i prijateljske odnose, kao i odličnu saradnju na regionalnom planu. Zajednički regionalni kontekst, kao i evropska i evroatlanska agenda predstavljaju važnu sponu između dvije države, koja će u narednom periodu biti dodatno afirmisana i ojačana.

Konkretno, kada su u pitanju raspoloživi evropski fondovi, prekogranična saradnja između Srbije i Crne Gore počela 2008. godine, a od tada je u okviru finansijskih ciklusa IPA I i IPA II ugovoreno 62 projekta, ukupne vrijednosti preko 13 miliona eura. Projekti su realizovani u oblastima kulture, zdravstva, ekonomske saradnje, socijalne inkluzije, zapošljavanja, zaštite životne sredine i podsticanja prilagođavanja klimatskim promjenama, kao i razvoja turističkih potencijala kroz valorizaciju prirodnog i kulturnog nasljeđa, sve u cilju unapređenja standarda i kvaliteta života ljudi u programskom području.

Imajući u vidu potrebu nastavka saradnje kroz sprovođenja Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora tokom perioda 2021-2027, uz finansijsku podršku EU, Ministarstvo evropskih poslova je pripremio Predlog osnove za zaključivanje Bilateralnog sporazuma između Republike Srbija i Crne Gore za IPA III Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021-2027.

III RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE ZAKLJUČIVANJE UGOVORA

Programi prekogranične i transnacionalne saradnje u okviru IPA-e III sprovodiće se u okviru politike proširenja Evropske unije, te proizilaze i nastavljaju se na programe koji se sprovode u finansijskoj perspektivi 2014-2020. Programi saradnje imaju za cilj promovisanje dobrosusjedskih odnosa i društveno-ekonomski razvoj kroz sprovođenje zajedničkih inicijativa na lokalnom i transnacionalnom nivou.

U okviru finansijske perspektive IPA III 2021-2027, Crna Gora učestvuje u četiri bilateralna programa prekogranične saradnje sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Kosovom i Srbijom. Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021-2027 sprovodi se u skladu sa članom 8 stav 4 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III) (FFPA) ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 006/22 od 21.10.2022).

Programski dokument za Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021-2027 je odobren od strane Evropske komisije odlukom C(2022) 3597 od 25.05.2022. godine. Pravila za sprovođenje Programa u Crnoj Gori utvrđuju se finansijskim sporazumima koji se zaključuju između Evropske komisije i Crne Gore. Finansijski sporazum između Evropske komisije, Srbije i Crne Gore koji se odnosi na Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021-2027 potpisan je 01.09.2023. godine, kada je i stupio na snagu.

Dodatno, u slučaju programa prekogranične saradnje koji se srovođe samostalno od strane akreditovanih struktura u državama korisnicama, neophodno je dodatno precizirati pravila za sprovođenje programa zaključivanjem bilateralnog sporazuma. Stoga je, u skladu sa članom 7 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III), neophodno da Republika Srbija i Crna Gora zakluče Bilateralni sporazum kojim se regulišu odnosi između Republike Srbije i Crne Gore i utvrđuju njihove uloge i odgovornosti u pogledu upravljanja i implementacije Programa.

IV OSNOVNA PITANJA O KOJIMA ĆE SE VODITI PREGOVORI, ODNOSNO BITNI ELEMENTI KOJE SPORAZUM SADRŽI

Sporazumom se definiše pravni osnov za sprovođenje Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021-2027.

Opšti cilj Programa se odnosi na promociju dobrosusjedskih odnosa, podsticanje evropske integracije i jačanje društvenog, ekonomskog i teritorijalnog razvoja programskog prekograničnog područja poboljšanjem zdravstvenih i socijalnih usluga i razvojem održivog turizma.

Cilj je podijeljen u sljedeće tematske klastere i prioritete:

Tematski klasteri i prioriteti:

Tematski prioritet 0: Tehnička podrška

Tematski klaster 1: Unaprijeđene prilika za zapošljavanje i socijalna prava

Tematski prioritet 1: Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna i kulturna inkluzija preko granica

Tematski klaster 4: Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentost

Tematski prioritet 5: Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe

Tematski klaster 5 (*Unaprijeđeni kapacitet lokalnih i regionalnih organa vlasti za suočavanje sa lokalnim izazovima*) biće prepoznat kroz programski dokument.

Sadržaj Programa za period 2021-2027 je usklađen s procesom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i sa svim relevantnim strategijama i programima Vlade.

Sporazum sadrži sljedeća poglavlja:

I OPŠTE ODREDBE, kojim je definisano tumačenje, djelimično nevaženje i nenamjerne praznine,

kao i svrha i domen primjene;

II STRUKTURE NADLEŽNE ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA, NJIHOVE DUŽNOSTI I OBAVEZE, kojim su određene strukture i organi nadležni za upravljanje Programom prekogranične saradnje, te jasno definisane uloge nacionanih koordinatora za IPA-u; NAO-a i Upravljačkih struktura; Upravljačkog tijela i Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje; Nacionalnog tijela za prekograničnu saradnju i Kontrolnog tijela; Revizorskog tijela i Grupe revizora; Zajedničkog odbora za nadgledanje; kao i Zajedničkog tehničkog sekretarijata;

III OSIGURANJE SISTEMA UPRAVLJANJA I KONTROLE, kojim se definišu povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta, nadgledanje sistema upravljanja i kontrole, resursi – kadar, prostorije, oprema i drugi uslovi za rad, upravljanje rizicima, kao i postupanje u slučaju prijave nepravilnosti, uključujući sumnju na prevaru;

IV PROGRAMIRANJE, kojim su definisani načini za izmjenu i dopunu Programa;

V SPROVOĐENJE PROGRAMA, kojim su obuhvaćeni izbor operacija, tehnička podrška, nabavka, sprovođenje operacija, oslobađanje od poreza i važeći zakon, nadgledanje operacija, upravljačke provjere operacija i provjera rashoda, informisanje, publicitet i vidljivost, kao i korektivne mjere u slučaju poteškoća u implementaciji;

VI PRAĆENJE I EVALUACIJA PROGRAMA, kojim se uređuju nadgledanje na nivou Programa i evaluacija na nivou Programa;

VII FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA, kojim se definišu opšte odredbe za finansijsko upravljanje, podjela obaveza između državnih budžeta, kao i odredbe za kontrolu, uključujući internu reviziju;

VIII KOMUNIKACIJA, IZVJEŠTAVANJE I UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA, koje definiše kanale komunikacija, uključujući sastanke, izvještavanje, i upravljanje informacijama – zavođenje, arhiviranje i čuvanje dokumentacije;

IX REVIZIJA I EKSTERNE PROVJERE, kojim se definiše postupak revizije, eksterne provjere, saradnja i pristup informacijama, sajtovima, prostorijama i osoblju, kao i komentarisane i praćenje revizija i eksternih provjera;

X ZAVRŠNE ODREDBE, u kojima je definisan postupak konsultacija, rješavanja razlika, važeći zakon i arbitraža, obavještenja, stupanje na snagu i trajanje, te izmjene i dopune i prestanak važenja; i

XI POTPISI, gdje su navedena imena i funkcije potpisnika Sporazuma.

S obzirom na sadržinu sporazuma kojim se dopunjava, odnosno dodatno definiše pravni okvir za saradnju u ovoj oblasti i na uobičajen, tipski način uređuju pitanja koja čine predmet međunarodnog ugovora, Ministarstvo evropskih poslova cijeni da u konkretnom slučaju nema potrebe za vođenjem pregovora, niti formiranjem delegacije za vođenje pregovora, već da je racionalnije da Vlada zajedno sa Osnovom prihvati Predlog sporazuma i ovlasti lice koje će ga potpisati, u skladu sa članom 7 stav 2 Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

V PROCJENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠAVANJE SPORAZUMA

Ukupna procijenjena vrijednost ovog Programa iznosi 9.734.118 EUR, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu je 8.400.000 EUR. Stopa sufinansiranja Unije na nivou svakog tematskog prioriteta nije manja od 20%, niti veća od 85% prihvatljivih troškova. Sufinansiranje tematskih prioriteta obezbjeđuju korisnici bespovratnih sredstava, u iznosu od najmanje 15% ukupnih troškova na nivou projekta. Iznos opredijeljen za tehničku podršku sprovođenju Programa je ograničen na 10% ukupne vrijednosti Programa, dok je stopa sufinansiranja tehničke podrške od strane Unije 100%. Stoga nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore za sprovođenje ovog Sporazuma.

VI IZMJENA VAŽEĆIH ILI DONOŠENJE NOVIH PROPISA

Zaključivanje navedenog međunarodnog sporazuma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

**BILATERALNI SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I CRNE GORE ZA IPA III PROGRAM
PREKOGRANIČNE SARADNJE SRBIJA – CRNA GORA ZA PERIOD 2021-2027**

ODJELJAK I	OPŠTE ODREDBE	3
Član 1.	Tumačenje	3
Član 2.	Djelimično nevažeće odredbe i nenamjerne praznine	3
Član 3.	Svrha i obim primjene	3
ODJELJAK II	PROGRAMSKE STRUKTURE I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI	4
Član 4.	Strukture i tijela za sprovođenje Programa	4
Član 5.	Nacionalni IPA koordinatori	5
Član 6.	Nacionalni službenik za ovjeravanje i Upravljačka struktura	5
Član 7.	Upravljačko tijelo i Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje	5
Član 8.	Sistem prekogranične saradnje u Crnoj Gori	6
Član 9.	Struktura PGS i Kontrolno tijelo	6
Član 10.	Revizorsko tijelo i Grupa revizora	6
Član 11.	Zajednički odbor za nadgledanje	6
Član 12.	Zajednički tehnički sekretarijat	7
ODJELJAK III	SISTEM UPRAVLJANJA I KONTROLE	8
Član 13.	Povjeravanje poslova izvršenja budžeta	8
Član 14.	Praćenje sistema upravljanja i kontrole	8
Član 15.	Resursi - službenici, prostorije, oprema i ostala sredstva	9
Član 16.	Upravljanje rizicima	9
Član 17.	Nepravilnosti, uključujući sumnju na prevaru	10
ODJELJAK IV	PROGRAMIRANJE	11
Član 18.	Izmjena programa	11
Član 19.	Odabir operacija	11
Član 20.	Tehnička podrška	13
Član 21.	Nabavke	13
Član 22.	Sprovođenje operacija, oslobađanje od poreza, mjerodavno pravo	13
Član 23.	Praćenje operacija	13
Član 24.	Verifikacija upravljanja i verifikacija troškova	14
Član 25.	Informisanje, javnost i transparentnost	15
Član 26.	Korektivne mere u slučaju poteškoća u sprovođenju	15
ODJELJAK VI	PRAĆENJE I EVALUACIJA PROGRAMA	16
Član 27.	Praćenje na nivou Programa	16
Član 28.	Vrednovanje na nivou Programa	16
ODJELJAK VII	FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA	17
Član 29.	Opšte odredbe o finansijskom upravljanju	17
Član 30.	Podjela obaveza između državnih budžeta	18
Član 31.	Odredbe o kontroli, uključujući internu reviziju	18
ODJELJAK VIII	KOMUNIKACIJA, IZVJEŠTAVANJE I UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA	19
Član 32.	Komunikacija, uključujući sastanke	19
Član 33.	Izveštavanje	19
Član 34.	Upravljanje podacima – podnošenje, arhiviranje, čuvanje dokumentacije	20
ODJELJAK IX	REVIZIJA I EKSTERNE VERIFIKACIJE	20
Član 35.	Revizija	20
Član 36.	Eksterne verifikacije	21
Član 37.	Saradnja i pristup informacijama, lokacijama, prostorijama i osoblju	21
Član 38.	Komentari na reviziju i eksterne provjere i praćenje istih	21
ODJELJAK X	ZAVRŠNE ODREDBE	21
Član 39.	Konsultacije, rješavanje sporova, mjerodavno pravo, arbitraža	21
Član 40.	Obavještenja	22
Član 41.	Stupanje na snagu i trajanje	22
Član 42.	Izmjene i raskid	22
ODJELJAK XI	POTPISI	22

REPUBLIKA SRBIJA (U DALJEM TEKSTU: "SRBIJA") I CRNA GORA, ZAJEDNO U DALJEM TEKSTU "STRANE",

Imajući u vidu:

- (1) Uredbu (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III),
- (2) Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2021/2128 od 1. oktobra 2021. godine kojom se dopunjava Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu utvrđivanja određenih specifičnih ciljeva i tematskih prioriteta za podršku u okviru Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III),
- (3) Uredbu Komisije o sprovođenju (EU) 2021/2236 od 15. decembra 2021. godine o posebnim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III),
- (4) Odluku Komisije o sprovođenju C(2022) 3597 od 25. maja 2022. godine o finansiranju Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora za period 2021-2027. godine (u daljem tekstu: „Program“), kojom se utvrđuje Programski dokument IPA III 2021-2027 (u daljem tekstu: „Programski dokument“),
- (5) Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu između Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske podrške Evropske unije Republici Srbiji u okviru Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III), ratifikovan 24. novembra 2022. godine, a stupio na snagu 20. decembra 2022. godine (“Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori” br. 6/22) (u daljem tekstu: „Okvirni sporazum RS“),
- (6) Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III), ratifikovan u Skupštini Crne Gore 29. septembra 2022. godine, a stupio na snagu 2. novembra 2022. godine (“Službeni list Crne Gore – Međunarodni ugovori” br. 6/2022) (u daljem tekstu “Okvirni sporazum Crne Gore”),
- (7) da će Komisija opredijeliti finansijska sredstva za Program, isključujući prioritet koji se odnosi na tehničku podršku, u skladu sa Odlukom Komisije o sprovođenju C(2022) 3597,
- (8) da će standardni metod sprovođenja Programa, isključujući prioritet koji se odnosi na tehničku podršku, biti indirektno upravljanje u skladu sa članom 7. stav 1. tačka b) Okvirnih sporazuma, potvrđeno zaključenjem relevantnog Finansijskog sporazuma, kojim će Komisija povjeriti poslove izvršenja budžeta Srbiji,
- (9) da će biti zaključen jedan trilateralni Finansijski sporazum između Republike Srbije i Crne Gore s jedne strane i Komisije sa druge strane za cio period trajanja Programa,
- (10) da član 70. Okvirnog sporazuma uspostavlja zakonsku obavezu da Srbija s jedne strane i Crna Gora sa druge strane zaključe Bilateralni sporazum za cio period trajanja Programa, kojim će se utvrditi njihove odgovornosti vezane za sprovođenje Programa,
- (11) da su nadležnosti Ministarstva finansija i Ministarstva za evropske integracije Republike Srbije u pogledu upravljanja prekograničnom saradnjom (u daljem tekstu: „PGS“), uključujući i Programom, utvrđene Zakonom o ministarstvima (“Službeni glasnik RS” br.128/2020, 116/2022), Uredbom Vlade o upravljanju programima pretprijetupne podrške EU u okviru Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III) za period 2021-2027 (“Službeni glasnik RS” br. 29/2023), Odlukom o određivanju subjekata, lica i tijela za upravljanje programima pretprijetupne podrške EU u okviru Instrumenta za pretprijetupnu podršku (IPA III) za period 2021-2027. godine (“Službeni glasnik RS” br. 34/23 od 28. aprila 2023. godine) i Pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova Ministarstva finansija i Ministarstva za evropske integracije Republike Srbije, te da su analogne nadležnosti Ministarstva evropskih poslova Crne Gore i CFCU Crne Gore, budući da je Direktorat u sastavu Ministarstvu finansija, predstavljene u Uredbi o bližem načinu sprovođenja finansijske podrške Evropske unije kroz Instrument pretprijetupne podrške („Službeni list Crne Gore“ br. 77/2023) koja je stupila na snagu 5. avgusta 2023. godine,

ZAKLJUČILE SU OVAJ SPORAZUM:

ODJELJAK I OPŠTE ODREDBE

Član 1. Tumačenje

- (1) Izrazi koji se koriste u ovom sporazumu imaju isto značenje koje im je dodijeljeno u Okvirnim sporazumima, posebno u pogledu definicija iz čl. 3, 51. stav 5, 57. i 65. Okvirnih sporazuma, osim u slučaju da je izričito drugačije određeno.
- (2) Pozivanje na ovaj sporazum, zakonodavstvo ili drugu dokumentaciju predstavlja pozivanje na ovaj sporazum, zakonodavstvo ili drugu dokumentaciju sa njihovim periodičnim izmjenama, dopunama ili zamjenama, osim u slučaju da je izričito drugačije određeno.
- (3) Naslovi u ovom sporazumu nemaju pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

Član 2. Djelimično nevažeće odredbe i nenamjerne praznine

Ukoliko neka odredba ovog sporazuma postane nevažeća ili ukoliko ovaj sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće uticati na punovažnost ostalih odredbi ovog sporazuma. Strane će svaku nevažeću odredbu zamijeniti važećom odredbom ili tumačenjem kojim se u najvećoj mogućoj mjeri ostvaruju svrha i namjena nevažeće odredbe. Strane će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom ili tumačenjem koji su najprikladniji svrsi i namjeni ovog sporazuma u skladu sa Okvirnim sporazumima, Programskim dokumentom i relevantnim Finansijskim sporazumom. U slučaju bilo kakve nedoslednosti ili sukoba između odredbi ovog sporazuma i odredbi Okvirnih sporazuma i Finansijskog sporazuma, Okvirni sporazumi i Finansijski sporazum će imati prednost.

Član 3. Svrha i obim primjene

- (1) Ovim sporazumom uređuju se odnosi između Republike Srbije i Crne Gore i utvrđuju se njihove uloge i odgovornosti u pogledu upravljanja i sprovođenja Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora za period 2021-2027. godine u okviru sistema indirektnog upravljanja, u skladu sa članom 70. stav 1. i članom 7. stav 1. tačka b) Okvirnih sporazuma. Ne primjenjuje se na prioritet koji se odnosi na tehničku podršku Programa, jer će se isti sprovoditi u okviru sistema direktnog upravljanja. Sporazum je sastavljen u skladu sa odredbama člana 70. gorepomenutih Okvirnih sporazuma.
- (2) Odredbe su ograničene na one odredbe kojima se pojašnjavaju ili dopunjuju pravila uspostavljena Okvirnim sporazumima, Programskim dokumentom i relevantnim Finansijskim sporazumom, ne poništavajući niti zamjenjujući posljednje pomenute. Procedure utvrđene ovim sporazumom, Okvirnim sporazumima, Programskim dokumentom i relevantnim Finansijskim sporazumom će se stoga primjenjivati u cjelosti i istovremeno.
- (3) Ovaj sporazum se može dopuniti 1) detaljnim procedurama koje se primjenjuju na nivou Programa, a koje će razmotriti i na koje će komentare dati Zajednički odbor za nadgledanje i koje će biti obavezujuće za relevantne državne organe i u Republici Srbiji i Crnoj Gori; 2) ako je primjereno i potrebno, sekundarnim zakonodavstvom, međuinstitucionalnim sporazumima i detaljnim procedurama koji se primjenjuju na državnom nivou. Vrsta, prikladnost i propisno sprovođenje detaljnog Programa i procedura na državnom nivou koje utiču na sprovođenje Programa podležu razmatranju i odobravanju od strane Nacionalnog službenika za ovjeravanje u Republici Srbiji (u daljem tekstu: „NAO“) nakon konsultacija sa svim relevantnim tijelima Programa.

ODJELJAK II PROGRAMSKE STRUKTURE I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI

Član 4. Strukture i tijela za sprovođenje Programa

- (1) Strukture i tijela uključeni u upravljanje i sprovođenje Programa, kao što je navedeno u članu 75. Okvirnog sporazuma, su:
 - a. Nacionalni IPA koordinatori (u daljem tekstu: „NIPAK“) obje Strane;
 - b. Nacionalni službenik za ovjeravanje (u daljem tekstu: „NAO“) i Upravljačka struktura Programa, oba sa sjedištem u Republici Srbiji;
 - v. Upravljačko tijelo Programa sa sjedištem u Republici Srbiji;
 - g. Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje sa sjedištem u Republici Srbiji (u daljem tekstu: „PTFU“);
 - d. Sistem prekogranične saradnje u Crnoj Gori koji se sastoji od:
 - Strukture prekogranične saradnje (u daljem tekstu: „Struktura PGS“) i
 - Kontrolnog tijela;
 - đ. Revizorsko tijelo sa sjedištem u Republici Srbiji, podržan od strane Grupe revizora;
 - e. Zajednički odbor za nadgledanje (u daljem tekstu: „ZON“) i
 - ž. Zajednički tehnički sekretarijat (u daljem tekstu: „ZTS“).
- (2) NAO, Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo, PTFU i Revizorsko tijelo Programa imenuje Vlada Republike Srbije. Vlada Republike Srbije će obezbijediti da su određene pozicije nominovane za funkciju NIPAK-a Republike Srbije, Nacionalnog službenika za ovjeravanje, Upravljačko tijelo i PTFU, i da su određene institucije imenovane za tijela koja čine Upravljačku strukturu, kao i za Revizorsko tijelo. U skladu sa referencom navedenom u stavu 11. preambule ovog sporazuma, Vlada Crne Gore će zauzvrat obezbijediti je određena osoba nominovana za funkciju NIPAK-a Crne Gore, kao i da su posebne institucije imenovane za PGS: Struktura PGS i Kontrolno tijelo. Takve nominacije i imenovanja će imati formu koju propisuje državno zakonodavstvo i stoga mogu sama predstavljati podzakonske akte, kao što su uredbе ili odluke koje donosi Vlada Republike Srbije ili Vlada Crne Gore. Vlada Republike Srbije ili Vlada Crne Gore se dalje obavezuju da će takve nominacije i imenovanja održavati ažurnim i da će se blagovremeno međusobno obavještavati o svim promjenama.
- (3) U skladu sa članom 11. stav 3. Okvirnih sporazuma, međuinstitucionalni sporazumi će biti zaključeni između Nacionalnog IPA koordinatora, Upravljačkog tijela, Nacionalnog službenika za ovjeravanje i PTFU (u Republici Srbiji) i između rukovodioca Strukture PGS i rukovodioca Kontrolnog tijela (u Crnoj Gori). Takvi sporazumi neće poništiti niti zamijeniti bilo koju odredbu sadržanu u ovom sporazumu; u slučaju nedoslednosti, primjenjivaće se ovaj sporazum.
- (4) Kratki opisi uloga i odgovornosti za svaku funkciju i tijelo pomenuto u prvom stavu ovog člana i u članu 7 navedeni su u ovom odjeljku. Detalji o pojedinačnim zadacima svake funkcije i tijela navedeni su u relevantnim članovima u narednim odjeljcima ovog sporazuma. Navedene odredbe će, po potrebi, biti dopunjene procedurama na nivou Programa i/ili države.
- (5) Formiranje i funkcionisanje svih tijela pomenutih u ovom odjeljku, kao i odnosi između njih, podležu verifikacijama upravljanja na nivou sistema u skladu sa članom 14. Detaljna pravila će biti opisana u procedurama na nivou Programa.
- (6) Osoblje i institucije koje čine strukture i institucije obje države biće imenovane i zajednički će obezbijediti dužnosti u vezi sa Programom u skladu sa čl. 10, 11, 76. i članom 2. Aneksa A Okvirnih sporazuma.

- (7) Upravljačko tijelo i Struktura PGS će zajedno obezbijediti sprovođenje svih zadataka koji se odnose na programiranje, uključujući sve izmjene Programskog dokumenta, upravljanje tehničkom podrškom Programa¹, sprovođenje na nivou Programa (za razliku od sprovođenja na nivou ugovora), uključujući uspostavljanje i upravljanje Zajedničkim tehničkim sekretarijatom, praćenje, evaluaciju i izvještavanje na nivou Programa, uključujući uspostavljanje i organizaciju Zajedničkog odbora za nadgledanje, dostupnost informacija o Programu, kao i njegovu javnost i vidljivost. Oni će takođe obezbijediti redovnu i nesmetanu komunikaciju između ili unutar tijela navedenih u stavu 1. ovog člana.

Član 5. Nacionalni IPA koordinatori

Što se tiče Programa, svaka Strana će imenovati svog Nacionalnog IPA koordinatora i oni će obavljati dužnosti u skladu sa čl. 10, 11. i 75. Okvirnih sporazuma, kao i sa članom 3. njegovog Aneksa A.

Član 6. Nacionalni službenik za ovjeravanje i Upravljačka struktura

- (1) NAO se imenuje i obavlja poslove u vezi sa Programom u skladu sa čl. 10. i 11. Okvirnog sporazuma RS, zajedno sa članom 4. njegovog Aneksa A. NAO posebno snosi odgovornost za finansijsko upravljanje Programom, i uspostavljanje i održavanje dobrog sistema upravljanja i kontrole Programa, u skladu sa čl. 13. i 14. Okvirnog sporazuma RS, a u skladu sa njegovim Aneksom B. U tu svrhu NAO i Tijelo za podršku NAO će učestvovati na godišnjim programskim sastancima sa partnerskim strukturama i mogu uključiti posjete i sastanke u vezi sa operacijama i funkcionisanjem sistema u skladu sa svojim godišnjim planom rada.
- (2) U skladu sa članom 10. stav 1. tačka v) Okvirnog sporazuma RS, Upravljačka struktura Programa će se sastojati od Računovodstvenog tijela i Tijela za podršku NAO. Oba će se nalaziti u Ministarstvu finansija Republike Srbije i odgovorni su NAO-u. Oni će biti imenovani i obavljati svoje dužnosti u vezi sa Programom u skladu sa čl. 10. i 11. Okvirnog sporazuma RS, kao i članom 5. njegovog Aneksa A. Zadatke u vezi sa finansijskim upravljanjem Programa sprovodi Računovodstveno tijelo, dok će izvršenje zadataka vezanih za sistem upravljanja i kontrole Programa biti u nadležnosti Tijela za podršku NAO.

Član 7. Upravljačko tijelo i Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje

- (1) Upravljačko tijelo Programa nalaziće se u Ministarstvu za evropske integracije Republike Srbije. Upravljačko tijelo obavlja svoje funkcije u skladu sa čl. 10, 11, 75. i 76. Okvirnog sporazuma RS, kao i članom 6. njegovog Aneksa A.
- (2) Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje (PTFU) Programa nalaziće se u Ministarstvu finansija Republike Srbije. PTFU će obavljati svoje funkcije u skladu sa čl. 10, 11. i 76. Okvirnog sporazuma RS, kao i članom 8. njegovog Aneksa A.
- (3) PTFU će biti odgovoran za odabir operacija, potpisivanje ugovora sa vodećim korisnicima, verifikaciju troškova i plaćanje istim; poslove će obavljati bez obzira da li se potencijalni ili stvarni vodeći korisnici nalaze u Republici Srbiji ili u Crnoj Gori. PTFU će obezbijediti, između ostalog, revizorski trag i računovodstvenu funkciju na nivou ugovora i plaćanja.

¹ Modaliteti koji se primjenjuju na ovu vrstu tehničke pomoći nisu opisani u ovom sporazumu, pošto će se prioritet koji se odnosi na tehničku pomoć Programa sprovesti u okviru sistema direktnog upravljanja.

Član 8. Sistem prekogranične saradnje u Crnoj Gori

Sistem prekogranične saradnje u Crnoj Gori čine Struktura PGS Programa i Kontrolno tijelo.

Član 9. Struktura PGS i Kontrolno tijelo

- (1) Strukturu PGS Programa u Crnoj Gori čine rukovodilac Strukture PGS i resorno tijelo koje se nalazi u državnom organu odgovornom za prekograničnu saradnju. Struktura PGS će obavljati svoje funkcije u skladu sa čl. 75. i 76. Okvirnog sporazuma Crne Gore.
- (2) Kontrolno tijelo biće sastavni dio sistema upravljanja i kontrole. Poslove Kontrolnog tijela obavljaće Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija Crne Gore.
- (3) Kontrolno tijelo, u kontekstu verifikacije upravljanja na nivou operacija, provjerava i kontroliše troškove korisnika² registrovanih u Crnoj Gori, posebno u vezi sa zakonodavstvom i svim podzakonskim odredbama koje se primjenjuju u Crnoj Gori i izdaje potvrdu PTFU o prihvatljivosti prijavljenih troškova. Za ove zadatke, Kontrolno tijelo će biti odgovorno PTFU koji se može pridružiti Kontrolnom tijelu u provjerama na terenu na nivou programskih partnera i vodećih korisnika koji dolaze sa teritorije Crne Gore. Učestalost i obim učešća PTFU u provjerama na terenu, kao i sve druge obaveze koje proizilaze iz posla obavljenog u kontekstu verifikacije troškova, biće navedeni u procedurama na nivou Programa.

Član 10. Revizorsko tijelo i Grupa revizora

- (1) Dužnosti Revizorskog tijela u vezi sa Programom će vršiti Revizorsko tijelo Republike Srbije u skladu sa čl. 10, 11, 63. i 77. Okvirnog sporazuma RS, kao i sa članom 9. Aneksa A tog sporazuma. Revizorsko tijelo će biti funkcionalno i finansijski nezavisan od svih ostalih tijela pomenutih u ovom odjeljku, izuzev Grupe revizora.
- (2) U skladu sa članom 77. stav 2. Okvirnih sporazuma, Revizorskom tijelu će pomagati Grupa revizora. Sastojace se od jednog odgovarajuće kvalifikovanog predstavnika iz Republike Srbije koga imenuje Revizorsko tijelo Republike Srbije i jednog iz Crne Gore koga imenuje Revizorsko tijelo Crne Gore. Svaka zemlja će pokrivati troškove procesa revizije na svojoj teritoriji.
- (3) Pravilnik o radu Grupe revizora izradiće Revizorsko tijelo Republike Srbije i usaglasiti ga sa Revizorskim tijelom Crne Gore. Pored ostalog, njime će se utvrditi dužnosti Grupe revizora, podjela odgovornosti između predstavnika Srbije i Crne Gore i procedure koje treba da poštuju oba predstavnika, uključujući pristup informacijama koje ima drugi predstavnik, učestalost sastanaka, proceduru odlučivanja i minimalne kvalifikacije koje moraju da ispunjavaju njeni članovi. Njom će predsjedavati Revizorsko tijelo Republike Srbije, dok će se sva dokumentacija izdata NIPAK-u i/ili NAO-u Republike Srbije u skladu sa članom 9. stav 3. Aneksa A Okvirnog sporazuma RS automatski slati NAO-u Crne Gore.

Član 11. Zajednički odbor za nadgledanje

- (1) U skladu sa članom 78. Okvirnog sporazuma, Zajednički odbor za nadgledanje Programa će biti uspostavljen najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma. Odborom predsjedava rukovodilac Strukture PGS i sastajace se najmanje dva puta godišnje. Svaka zemlja ima jedan glas, a odluke se donose jednoglasno. Svaka zemlja može razviti interne procedure koje regulišu kako njeni predstavnici međusobno odlučuju o pitanjima koja razmatra Zajednički odbor za nadgledanje.

² U smislu člana 65. tačka v) Okvirnih sporazuma.

Institucije koje imenuju predstavnike i zamjenike definiše svaka država u skladu sa odredbama člana 78. stav 3. Okvirnih sporazuma.

- (2) Odgovornosti Zajedničkog odbora za nadgledanje obuhvataju, ali ne ograničavaju se na, odgovornosti navedene u članu 78. stav 8. Okvirnih sporazuma. U tom kontekstu, Odbor je dužan da razmotri i da pruži komentare na svaki dokument koji je relevantan na nivou Programa.
- (3) U skladu sa članom 78. stav 9. Okvirnih sporazuma, Zajednički odbor za nadgledanje podnosi izvještaje Odboru za praćenje IPA Republike Srbije. Ovaj izvještaj se priprema godišnje, a kopija izvještaja se šalje NIPAK-u Crne Gore.
- (4) Pravilnik o radu Zajedničkog odbora za praćenje će izraditi Upravljačko tijelo i nakon toga ga usaglasiti sa Strukturom PGS, kao i sa oba NIPAK-a i Komisijom. Poštujući odredbe Okvirnih sporazuma, Programskog dokumenta i ovog sporazuma, on će, između ostalog, utvrditi dodjelu dužnosti tijelima na nivou Programa ili na državnom nivou, uključujući i one vezane za rad i organizaciju Zajedničkog odbora za nadgledanje, rokove za svaki zadatak, lokaciju i vrijeme održavanja sastanaka Zajedničkog odbora za nadgledanje i procedure koje treba poštovati kada Zajednički odbor za nadgledanje donosi odluke putem pisane procedure. U slučaju da se precizna pravila ne mogu definisati u vrijeme izrade nacrt, Pravilnik će navesti mehanizme koji će se koristiti za dodjelu dužnosti, odlučivanje o rokovima, itd. Pravilnik će sadržati odgovornosti Zajedničkog odbora za nadgledanje kako je predviđeno članom 78. Okvirnih sporazuma. Zajednički odbor za nadgledanje usvaja Pravilnik o radu na svom prvom sastanku.

Član 12. Zajednički tehnički sekretarijat

- (1) U skladu sa članom 79. Okvirnih sporazuma, osnovaće se Zajednički tehnički sekretarijat Programa, sa glavnom kancelarijom u Prijepolju, Republika Srbija i antena kancelarijom u Bijelom Polju, Crna Gora, i biće odgovoran između ostalog, za zadatke navedene u članu 79. stav 7. Okvirnih sporazuma.
- (2) Njegova uloga će biti podrška Zajedničkom odboru za nadgledanje, Upravljačkom tijelu, PTFU, Strukturi PGS, Kontrolnom tijelu i Komisiji, posebno u pogledu obezbjeđivanja istinskog prekograničnog pristupa potencijalnim podnosiocima predloga projekata, korisnicima i operacijama odabranim za finansiranje u okviru Programa. Strane će obezbijediti kontinuitet Zajedničkog tehničkog sekretarijata iz prethodnih programa, u skladu sa sporazumom ili procedurama odabira. Pravila će biti detaljno opisana u odredbama ugovora o tehničkoj podršci Programa.
- (3) Pored zadataka navedenih u članu 79. stav 7. Okvirnih sporazuma, Zajednički tehnički sekretarijat će podržati PTFU kroz praćenje operacija, pružajući PTFU relevantne informacije koje ukazuju na neophodnost potencijalnih korektivnih mjera u vezi sa samom operacijom, a u skladu sa svojim dužnostima. Detaljna lista dužnosti, zajedno sa procedurama koje treba pratiti prilikom obavljanja tih dužnosti, biće utvrđena priručnikom o procedurama koji će koristiti Zajednički tehnički sekretarijat (u daljem tekstu: „Priručnik ZTS“); ovaj priručnik će razviti Upravljačko tijelo i usaglasiti ga sa Strukturom PGS.
- (4) Troškovi Zajedničkog tehničkog sekretarijata biće pokriveni u okviru prioriteta tehničke podrške Programa, koji će se sprovoditi u okviru sistema direktnog upravljanja, po potrebi, a ugovori o tehničkoj podršci će biti zaključeni između Ministarstva za evropske integracije Republike Srbije i Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji. Iz tog razloga, Zajedničkim tehničkim sekretarijatom kao cjelinom upravlja i nadgleda ga Upravljačko tijelo. Međutim, s obzirom da nema ovlašćenja da zapošljava i rukovodi osobljem u Crnoj Gori, Ministarstvo za evropske integracije Republike Srbije zaključuje ugovor sa Ministarstvom evropskih poslova Crne Gore kojim će se precizirati koje zadatke vezane za upravljanje i praćenje, uključujući obezbjeđivanje adekvatnog osoblja Zajedničkog tehničkog sekretarijata, treba da obezbijedi srpska strana, a koje crnogorska. Ovim sporazumom će se takođe utvrditi budžeti vezani sa upravljačke zadatke, poslovi uključujući i kontrolne aktivnosti u Crnoj Gori koji će biti u skladu sa Ugovorom o tehničkoj podršci, procedure za prenos sredstava sa Ministarstva za evropske integracije Republike Srbije na Ministarstvo

evropskih poslova Crne Gore i obrnuto, kao i odredbe vezane za pokrivanje troškova u vezi sa radom Zajedničkog tehničkog sekretarijata koji nijesu obuhvaćeni ugovorima o tehničkoj podršci. U slučajevima kada je finansiranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata i njegove antena kancelarije kroz prioritet tehničke podrške Programa odloženo ili privremeno prekinuto, i Ministarstvo za evropske integracije Republike Srbije i Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore će obezbijediti kontinuitet rada i neophodno finansiranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata i antena kancelarije Zajedničkog tehničkog sekretarijata na njihovoj teritoriji.

- (5) Na osnovu ulaznih podataka dobijenih od Zajedničkog tehničkog sekretarijata i Strukture PGS, a u skladu sa članom 76. stav 3. tačka k) Okvirnih sporazuma, Upravljačko tijelo će izraditi nacrt plana rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata za godine N+2. Struktura PGS će biti konsultovana vezano za plan rada, nakon čega će biti dostavljen Zajedničkom odboru za nadgledanje na razmatranje i odobrenje.

ODJELJAK III SISTEM UPRAVLJANJA I KONTROLE

Član 13. Povjeravanje poslova izvršenja budžeta

- (1) Komisija povjerava Republici Srbiji poslove izvršenja budžeta za dodjeljivanje sredstava Programu (u daljem tekstu: „povjeravanje poslova“), pri čemu se takvo povjeravanje poslova potvrđuje potpisivanjem Finansijskog sporazuma i to omogućava da se sprovodi u okviru sistema indirektnog upravljanja.
- (2) NAO će biti odgovoran za slanje zahtjeva za povjeravanje poslova Komisiji i obezbijediće, prije nego što se takvi zahtjevi podnesu, da Upravljačka struktura, Upravljačko tijelo i PTFU Programa ispune sve uslove navedene u članu 12. stav 3. Okvirnog sporazuma RS.
- (3) NAO će se uvjeriti da su zahtjevi navedeni u prethodnom stavu ispunjeni kroz verifikacije upravljanja na nivou sistema koje obuhvataju, između ostalog, provjeru upitnika i/ili samoocjenjivanja koje popunjavaju Upravljačka struktura, Upravljačko tijelo i PTFU, analizu relevantne dokumentacije, uključujući sva relevantna podzakonska akta, međuinstitucionalne sporazume i procedure na nivou Programa i na državnom nivou; i konsultacije sa licima i tijelima koja čine Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo i PTFU, i intervjue obavljene sa relevantnim osobljem kako bi se utvrdilo da se dužnosti propisane dokumentacijom obavljaju efektivno i efikasno. Potvrda ispunjenosti neophodnih uslova će možda morati da bude praćena revizorskim mišljenjem eksternog revizora nezavisnog od Upravljačke strukture, Upravljačkog tijela i PTFU, dok će se NAO takođe oslanjati i na nalaze relevantnih izvještaja interne revizije (videti član 31. ovog sporazuma).
- (4) Obavljanje dužnosti iz prethodnog stava, koje se odnose na Upravljačko tijelo, NAO delegira Upravljačkom tijelu, ali će njegova nadzorna uloga, međutim, biti zadržana. Na nivou Upravljačke strukture, zadaci su direktno u nadležnosti NAO.
- (5) Informacije o ispunjenosti neophodnih uslova u svrhu inicijalnog povjeravanja poslova biće tražene i od struktura partnerske zemlje. Nacionalni službenik za ovjeravanje Republike Srbije će odlučiti o formatu i obimu ove informacije.

Član 14. Praćenje sistema upravljanja i kontrole

- (1) NAO prati ispunjavanje zahtjeva sistema upravljanja i kontrole u vezi sa Programom. U tom cilju, NAO će se uvjeriti da su i dalje ispunjeni svi zahtjevi iz člana 12. Okvirnog sporazuma RS. Precizne i detaljne informacije i uputstva o traženju informacija od partnerske zemlje u vezi sa naknadnim praćenjem već povjerenih poslova će izraditi NAO. Njoj/Njemu će u tome pomagati Upravljačko tijelo. Takvi aranžmani će činiti sastavni dio kontrolnih procedura na nivou Programa; sva tijela koja čine Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo, PTFU, Struktura PGS i Kontrolno tijelo će biti konsultovani u vezi njih, i postaće obavezujuće za njih kada ih odobri NAO uz podršku savjetodavne uloge relevantnih tijela i konsultacije sa

Zajedničkim odborom za nadgledanje kada je to predviđeno. Iz razloga efikasnosti, one će biti što je moguće bolje usklađene sa analognim procedurama za praćenje već povjerenih poslova. NAO će biti uključen u izradu Pravilnika o radu Zajedničkog odbora za nadgledanje, a predstavnici NAO će učestvovati u radu Zajedničkog odbora za nadgledanje. Praćenje i uvjeravanje o funkcionisanju Zajedničkog tehničkog sekretarijata NAO-u obezbjeđuje Upravljačko tijelo u skladu sa svojim odgovornostima.

- (2) Modaliteti, odgovornosti i procedure, uključujući verifikacije upravljanja na nivou sistema i internu reviziju za dobijanje uvjerenja o funkcionisanju sistema, biće zasnovane na izdavanju godišnje garancije o upravljanju od strane svih programskih tijela. Propisani obrazac godišnje garancije o upravljanju za Strukturu PGS i Kontrolno tijelo biće sastavni dio procedura na nivou programa, dok će obrasci za programska tijela u Srbiji biti dio Priručnika o procedurama Republike Srbije. Rukovodilac Strukture PGS će svoju godišnju garanciju o upravljanju dostavljati Upravljačkom tijelu, dok će rukovodilac Kontrolnog tijela svoju godišnju garanciju o upravljanju dostavljati PTFU sa Upravljačkim tijelom i Strukturom PGS uključene u korespondenciju. PTFU će uzeti u obzir godišnju garanciju o upravljanju Kontrolnog tijela i prateću dokumentaciju kada bude izdavao svoju izjavu o upravljanju Upravljačkom tijelu.
- (3) Činjenica da su svi uslovi u pogledu sistema upravljanja i kontrole ispunjeni potvrđuje se u Godišnjoj izjavi o upravljanju koju izdaje Nacionalni službenik za ovjeravanje Komisiji u skladu sa članom 61. stav 2. tačka g) Okvirnog sporazuma RS. U slučaju da verifikacije upravljanja na nivou sistema otkriju da zahtjevi nisu ispunjeni, ili ukoliko je došlo do suštinske promjene u sistemu upravljanja i kontrole, NAO obavještava Komisiju bez odlaganja, dodajući u prepisku NIPAK-e Srbije i Crne Gore, kao i Revizorsko tijelo. Ona/on će takođe osigurati da se preduzmu odgovarajuće naknadne radnje kako bi se zaštitila sredstva Programa i obnovilo ispunjenje uslova neophodnih za povjeravanje poslova.

Član 15. Resursi - službenici, prostorije, oprema i ostala sredstva

- (1) Svako tijelo u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačko tijelo, PTFU, Struktura PGS i Kontrolno tijelo izvršiće pregled resursa predviđenih kao neophodne za dužnosti u vezi sa Programom koje će biti ispunjavane u predstojećim godinama. Te potrebe obuhvataju osoblje, prostorije, opremu i sva ostala sredstva koji se smatraju neophodnim.
- (2) Pregled naveden u prethodnom stavu će uključiti analizu obima posla i uzeti u obzir moguće sukobe interesa i osjetljiva radna mjesta, kao i sva ograničenja postavljena ili predviđena za državni budžet. Tamo gdje postoje relevantne uspostavljene procedure koje pokrivaju cio portfelj tijela ili organizacije čiji je dio, u principu ih treba poštovati. Tamo gdje takve procedure ne postoje ili se smatraju neadekvatnim, Strane će se saglasiti da ih propišu.
- (3) Po okončanju pregleda, rukovodstvo svakog tijela će pristupiti donošenju i sprovođenju odgovarajućih odluka, uključujući izmjene sistematizacije, zapošljavanje novih kadrova, organizovanje zadovoljavajućih prostorija, nabavku opreme, organizovanje obuka i boljih uslova rada, obezbjeđivanje podsticaja u vezi sa politikom zadržavanja kadrova itd. U slučaju da ključna radna mjesta postanu upražnjena, rukovodstvo će obezbijediti da se dužnosti povezane sa tim radnim mjestima i dalje obavljaju, na primjer, primjenom mehanizma politike zamjene ili zapošljavanjem privremene zamjene.
- (4) Pregledi navedeni u prethodnom tekstu, uključujući analize obima posla, podliježu verifikacijama upravljanju na nivou sistema u skladu sa članom 14. ovog sporazuma.

Član 16. Upravljanje rizicima

- (1) Svako tijelo u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačko tijelo, PTFU, Struktura PGS i Kontrolno tijelo upravljaće rizikom koji prati sprovođenje Programa u skladu sa Odjeljkom II. Procjena rizika iz Aneksa B

Okvirnih sporazuma, a posebno će obezbijediti da su postavljeni ciljevi dovoljno jasni da omogućće dodjeljivanje resursa.

- (2) U svakom tijelu obje države biće imenovan Menadžer rizika od strane relevantnog tijela i u skladu sa državnim zakonodavstvom, koji će biti zadužen za koordinaciju politike upravljanja rizicima na nivou odgovarajućeg tijela.
- (3) Kada procedure upravljanja rizikom, koje su uspostavljene u skladu sa principima javne interne finansijske kontrole, pokrivaju cio portfelj tijela ili organizacije čiji su dio, one bi, u principu, trebalo da se poštuju i u pogledu Programa, da su ciljevi definisani i rizici identifikovani, procenjeni i na njih odgovoreno kao sastavni dio vježbe upravljanja rizicima koja se sprovodi za tijelo, odnosno organizaciju čiji je dio, kao celinu. Tamo gdje takve procedure ne postoje ili se smatraju neadekvatnim, određuju se posebni modaliteti za upravljanje rizicima koji prate sprovođenje Programa. U oba slučaja, procedure će biti utvrđene u pisanoj formi i obavezujuće za tijelo u pitanju.

Član 17. Nepravilnosti, uključujući sumnju na prevaru

- (1) Svi slučajevi sumnje na nepravilnosti u vezi sa Programom, uključujući sumnju na prevaru³, prijavljuju se nadležnom tijelu zemlje u kojoj je lice/organizacija za koju se sumnja da je počinila nepravilnost zvanično registrovana. Nadležno tijelo u Srbiji je PTFU. Nadležno tijelo zadužen za sveukupno praćenje slučajeva nepravilnosti i prevara u Crnoj Gori biće Struktura PGS. Nadležno tijelo zaduženo za upravljanje, izveštavanje i praćenje slučajeva nepravilnosti i prevara u Crnoj Gori će biti Kontrolno tijelo u bliskoj saradnji sa Upravljačkim tijelom i PTFU.
- (2) Sva relevantna tijela će imenovati službenike za nepravilnosti u skladu sa državnim zakonodavstvom.
- (3) Ova tijela će obezbijediti procjenu i ispitivanje sumnji na nepravilnost, kao i praćenje u slučaju potvrđene nepravilnosti. Takvo praćenje može predstavljati disciplinski postupak, povraćaj sredstava u skladu sa članom 29. stav 7. ovog sporazuma, ili pokretanje pravnog postupka. U slučaju da takva istraga ili praćenje obuhvata radnje koje prevazilaze nadležnost relevantnih tijela, on će predmet uputiti nadležnom državnom tijelu.
- (4) Kontrolno tijelo i Struktura PGS će voditi i registar sumnji na nepravilnost i registar potvrđenih nepravilnosti u vezi sa sumnjama na nepravilnost ili potvrđenim nepravilnostima koje se pripisuju fizičkim ili pravnim licima registrovanim u Crnoj Gori, u skladu sa članom 51. stav 2. Okvirnog sporazuma Crne Gore. Kontrolno tijelo će o procjeni sumnje na nepravilnost, kao i o daljim koracima u vezi sa potvrđenom nepravilnošću, izvijestiti PTFU (sa Upravljačkim tijelom, Strukturom PGS i AFKOS Crne Gore uključenim u prepisku). Svaka dodatna informacija potrebna PTFU biće tražena od Kontrolnog tijela direktno od strane PTFU (sa Upravljačkim tijelom i Strukturom PGS uključenim u prepisku).
- (5) NAO će donijeti konačnu odluku o slučajevima sumnje na nepravilnosti na osnovu odluke PTFU i dostaviti izvještaje Komisiji u skladu sa članom 51. stav 2. Okvirnog sporazuma RS. Odluke i izvještaji koje pripremi NAO biće prosljeđeni PTFU i rukovodiocima Strukture PGS i Kontrolnog tijela Crne Gore preko Upravljačkog tijela.
- (6) Procedure na državnom nivou koje uređuju modalitete u vezi sa administrativnim provjerama i praćenjem sumnji na nepravilnost ili potvrđenih nepravilnosti i sumnje na prevaru u zemlji moraju biti pravno obavezujuće za Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo, PTFU, Strukturu PGS i Kontrolno tijelo. Detaljna pravila u vezi sa izveštavanjem biće uključena u kontrolne procedure na nivou Programa, za koje se može konsultovati Zajednički odbor za nadgledanje.

³ Pojam „nepravilnost“ i „prevara“ se tumače u smislu člana 51. stav 5. Okvirnih sporazuma.

- (7) Kontrole koje treba da se sprovode u vezi sa sprečavanjem, otkrivanjem i ispravljanjem nepravilnosti i prevara, u skladu sa članom 51. stav 1. Okvirnog sporazuma RS, biće sastavni dio verifikacija upravljanja na nivou operacija predstavljenih u članu 24. ovog sporazuma i, po potrebi, mogu takođe biti sprovedene nezavisno od njih.
- (8) U Republici Srbiji, uloga Službe za koordinaciju borbe protiv prevara prema članu 50. stav 2. Okvirnog sporazuma RS, i uloga službe koja pomaže Evropskoj kancelariji za borbu protiv prevara (OLAF) u sprovođenju istraga po članu 50. stav 5. istog Okvirnog sporazuma, uređena je i dodijeljena Uredbom Vlade o upravljanju programima pretpristupne podrške EU u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III) za period 2021-2027 („Službeni glasnik RS”, br. 29/2023) i Odlukom o određivanju subjekata, lica i tijela za upravljanje programima pretpristupne podrške EU u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III) za period 2021-2027. godine („Službeni glasnik RS” br. 34/23) AFKOS-u – Tijelu za suzbijanje nepravilnosti i prevara u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije u okviru Ministarstva finansija.

ODJELJAK IV PROGRAMIRANJE

Član 18. Izmjena programa

- (1) Obje strane će obezbijediti da se priprema, procjena i odobravanje programa prekogranične saradnje vrši u skladu sa članom 69. Okvirnog sporazuma.
- (2) U određenim slučajevima, Program predstavljen u Programskom dokumentu može biti predmet izmjena, iako će se poštovati opšta pravila programiranja sadržana u članu 69. Okvirnih sporazuma. Razlozi za takvu izmjenu uključuju one navedene u članu 69. stav 10. istih Okvirnih sporazuma.
- (3) Izmjene i dopune mogu inicirati bilo Upravljačko tijelo ili Struktura PGS, kao i Komisija. U prvom slučaju, odgovornost za potkrepljivanje predložene izmene, određivanje njenog očekivanog uticaja i reviziju Programskog dokumenta (prema članu 69. stav 10. Okvirnih sporazuma) snosi strana koja inicira izmjenu uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata. Kada se obezbijedi saglasnost druge strane, relevantna dokumentacija se dostavlja Zajedničkom odboru za nadgledanje na razmatranje, komentarisanje i odobrenje, nakon čega će je NIPAK Republike Srbije poslati Komisiji. Kada izmjene inicira Komisija, one će podjednako biti predmet razmatranja, komentarisanja i odobrenja od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje.

ODJELJAK V SPROVOĐENJE PROGRAMA

Član 19. Odabir operacija

- (1) Sve operacije⁴ finansirane u okviru Programa će poštovati zahtjeve navedene u članu 71. Okvirnog sporazuma; kao opšte pravilo, biće izabrane od strane PTFU putem poziva za podnošenje predloga projekata koji pokrivaju cijelu programsku oblast, u skladu sa članom 71. stav 2. Okvirnih sporazuma.
- (2) Sadržaj svakog poziva (tj. tematske prioritete, specifične ciljeve, ciljane korisnike i specifičan fokus svakog poziva) će identifikovati Zajednički odbor za nadgledanje i razviti ga Upravljačko tijelo, u saradnji sa Strukturom PGS.
- (3) Poštujući dogovorene tematske prioritete, specifične ciljeve, ciljane korisnike i specifični fokus, PTFU će dalje razvijati, objavljivati i upravljati pozivima za podnošenje predloga projekata (uključujući evaluaciju, dodjelu bespovratnih sredstava i samo ugovaranje) u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima

⁴ U smislu člana 65. tačka a) Okvirnih sporazuma

za sprovođenje spoljnih aktivnosti koji su utvrđeni i objavljeni od strane Komisije. Prije podnošenja cjelokupnog paketa dokumenata na odobrenje od strane Komisije, PTFU će konsultovati Upravljačko tijelo koje će sarađivati sa Strukturom PGS u ovom pogledu.

- (4) PTFU će obezbijediti izradu relevantne dokumentacije (koja će uključivati sam dokument poziva za podnošenje predloga projekata, Smjernice za podnosiocima predloga sa povezanim aneksima). Upravljačko tijelo, Struktura PGS i Kontrolno tijelo će obezbijediti sve relevantne informacije u vezi sa tehničkim aspektima gore navedene dokumentacije. Ova tijela će takođe biti odgovorna za obezbjeđivanje svih posebnih odredbi za predmetnu proceduru koje bi, zbog prirode Programa, možda trebalo da budu uključene u smjernice za podnosiocima prijave i povezane anekse. Takve posebne odredbe mogu uključivati, ali ne moraju nužno biti ograničene na:
 - zahtijevanje od aplikantata da uključe i postave ciljeve za indikatore na nivou Programa u svoje predloge projekata, a informacije o takvim indikatorima da se agregiraju na nivou Programa od strane Zajedničkog tehničkog sekretarijata u svrhu praćenja;
 - obavezu podnošenja izvještaja o verifikaciji troškova za sve ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava, bez obzira na iznos bespovratnih sredstava;
 - zahtijevanje od vodećih korisnika da obezbijede izvještavanje neophodno za praćenje održivosti operacija;
 - informacije o pravilima za oduzimanje dospjelih iznosa od budućih isplata u slučaju da neopravdano isplaćeni iznosi ne budu nadoknađeni od strane vodećeg korisnika putem procedure povraćaja sredstava.
- (5) Nakon objavljivanja poziva za podnošenje predloga projekata, širenje informacija će prvenstveno obezbijediti PTFU u saradnji sa Upravljačkim tijelom i Strukturom PGS uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata. Dužnosti i relevantne procedure biće uključene u Priručnik ZTS.
- (6) U skladu sa članom 76. stav 4. tačka a) Okvirnih sporazuma, članove komisije za ocjenjivanje sa pravom glasa, kojih će biti neparan broj, nominuje Upravljačko tijelo u dogovoru sa Strukturom PGS. PTFU kao ugovorno tijelo će imenovati predsjedavajućeg i sekretara komisije. Postojeće jedan član sa pravom glasa više iz Crne Gore nego iz Srbije. Prije nominovanja, biće potvrđeno da su svi članovi sa pravom i bez prava glasa 1) odgovarajuće kvalifikovani (uključujući razumno poznavanje engleskog jezika i dovoljnu tehničku stručnost za davanje informisanog mišljenja o prijavama) i 2) dostupni tokom perioda predviđenog za evaluaciju. Pored toga, ako smatra da je neophodno, PTFU može zatražiti od Upravljačkog tijela da se angažuju spoljni ocjenjivači za potrebe evaluacije predloga projekata.
- (7) U skladu sa članom 78. stav 8. tačka b) Okvirnih sporazuma, PTFU će dostaviti listu operacija koje će biti odabrane Zajedničkom odboru za nadgledanje na savjetodavno mišljenje.
- (8) PTFU će finalizirati listu operacija koje će biti odabrane uzimajući u obzir savjetodavno mišljenje Zajedničkog odbora za nadgledanje i donijeti konačne odluke o dodjeli bespovratnih sredstava. Nakon toga će zaključiti ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava sa vodećim korisnicima odabranih operacija. Povratno, PTFU će obavijestiti Zajednički odbor za nadgledanje o tome kako su adresirali njihovo savjetodavno mišljenje.
- (9) Kao što je dozvoljeno članom 71. stav 3. Okvirnih sporazuma, operacije se mogu izuzetno birati van poziva za podnošenje predloga projekata, u kom slučaju će biti jasno identifikovane u samom Programu. Kada Upravljačko tijelo identifikuje takvu operaciju u dogovoru sa Strukturom PGS i konsultuje Zajednički odbor za praćenje, Program bi morao da se na odgovarajući način izmijeni u skladu sa članom 18. PTFU će, u okviru svojih procedura, dodijeliti ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava identifikovanom vodećem korisniku.
- (10) Kada Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji treba da izvrši *ex ante* kontrolu koraka u pozivima za dostavljanje predloga projekata i dodjeljivanju bespovratnih sredstava u skladu sa članom 50. stav 1. tačka a) Okvirnog sporazuma RS i u skladu sa odredbama sadržanim u Finansijskom sporazumu koji

finansira dati poziv za podnošenje predloga projekata, PTFU će biti jedina tačka za slanje zvanične dokumentacije i prijem zvaničnih komentara od Delegacije. Ona će obavještavati relevantna tijela Upravljačke strukture, Upravljačko tijelo i Strukturu PGS po potrebi. Zauzvrat, oni će pružiti brzu podršku u slučaju da je njihov doprinos potreban za adresiranje komentara Delegacije.

Član 20. Tehnička podrška

Tehnička podrška predviđena Programom nije predmet ovog sporazuma jer će se sprovoditi u okviru sistema direktnog upravljanja. Opšte informacije su sadržane u članu 12 ovog sporazuma, pošto budžet za tehničku podršku finansira uspostavljanje i rad Zajedničkog tehničkog sekretarijata i obezbjeđuje druge oblike tehničke podrške Upravljačkom tijelu, PTFU i Kontrolnom tijelu, kao i Strukturi PGS, kao što je definisano ugovorom o tehničkoj podršci.

Član 21. Nabavke

Usluge, nabavka robe i izvođenje radova po osnovu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava zaključenih između PTFU i vodećih korisnika će se nabavljati u skladu sa odredbama sadržanim u tim ugovorima.

Član 22. Sprovođenje operacija, oslobađanje od poreza, mjerodavno pravo

- (1) Odabrane operacije će sprovoditi korisnici u skladu sa odgovarajućim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava; vodeći korisnik svake operacije snosi punu odgovornost prema PTFU za pravilno upravljanje ugovorom, uključujući finansijsko upravljanje. Da bi se razjasnili zadaci koji proizilaze iz ugovornih obaveza, PTFU će u dogovoru sa Kontrolnim tijelom izraditi i objaviti Priručnik za sprovođenje ugovora, kao korak-po-korak uputstvo za korisnike u okviru svakog poziva za podnošenje predloga projekata, a takva uputstva bi trebalo da budu pripremljena, u principu, istovremeno sa dokumentacijom koja se odnosi na pozive za podnošenje predloga projekata. Potrebne informacije za Priručnik za sprovođenje će takođe obezbijediti i Zajednički tehnički sekretarijat, Upravljačko tijelo i Struktura PGS.
- (2) Troškovi nastali po ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava za odabrane operacije biće oslobođeni svih poreza, carina i drugih fiskalnih dažbina navedenih u članu 28. Okvirnih sporazuma. Zakonske odredbe za izuzeće troškova nastalih u okviru IPA III primjenjivaće i Srbija i Crna Gora za korisnike na svojoj teritoriji. Detaljne procedure koje određuju kako korisnici treba da obezbijede izuzeće biće dio Priručnika za sprovođenje ugovora.
- (3) U skladu sa procedurama i standardnim dokumentima za sprovođenje spoljnih aktivnosti⁵ koje propisuje i objavljuje Komisija, na poslove ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava kojima se finansiraju operacije primjenjuje se zakon Republike Srbije. Težiće se da svaki spor između PTFU i vodećeg korisnika bude riješen sporazumno. Ukoliko ne dođe do sporazuma, sve pravne sporove između PTFU i vodećih korisnika iz bilo koje od dvije zemlje učesnice vodiće nadležan sud u Republici Srbiji.

Član 23. Praćenje operacija

- (1) Praćenje operacija vrši Zajednički tehnički sekretarijat i obuhvata 1) analizu projektnih interim/završnih izvještaja i kontrolu izvještaja o ostvarenju indikatora⁶ i 2) monitoring posjete vodećim korisnicima, ostalim

⁵ Odnosi se na član 13.1 Aneksa e2h2 (Opšti uslovi ugovora o bespovratnoj pomoći) Praktičnog vodiča.

⁶ Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava zaključeni sa vodećim korisnicima će uključivati i posebnu odredbu koja se odnosi na obavezu da se podnesu takvi izvještaji o praćenju.

korisnicima i lokacijama gdje se obavljaju aktivnosti operacije - operacije će se obilaziti najmanje jednom za svaku godinu sprovođenja. Precizni modaliteti biće navedeni u Priručniku ZTS.

- (2) U određenim slučajevima, Upravljačko tijelo ili Struktura PGS, ili oba tijela zajedno mogu odlučiti da posjete operacije u svrhu praćenja. Po pravilu, posjete korisnicima u Srbiji i Crnoj Gori će sprovoditi, respektivno, Upravljačko tijelo odnosno Struktura PGS. U oba slučaja, osoblje jedne države može biti u pratnji osoblja iz druge države. Ako postojeće procedure ne obezbjeđuju takve aktivnosti praćenja od strane jednog ili oba tijela, osoblje će se pridržavati Priručnika ZTS uz izvršene potrebne izmjene.
- (3) Pored toga, Upravljačko tijelo će, kroz Zajednički tehnički sekretarijat i u saradnji sa Strukturom PGS, pratiti operacije nakon što je konačna isplata izvršena vodećem korisniku kako bi se pratila održivost projekta. Korisnik će biti u obavezi da pruži podatke i obezbijedi pristup operaciji Upravljačkom tijelu, Strukturi PGS i Zajedničkom tehničkom sekretarijatu. Sistem, obrasce i tok informacija će uspostaviti Upravljačko tijelo i usaglasiti ih sa Strukturom PGS, i uključiti ih u Priručnik za sprovođenje/procedure na nivou Programa.

Član 24. Verifikacija upravljanja i verifikacija troškova

- (1) U skladu sa članom 8. stav 1. tačka b) i v) Aneksa A Okvirnih sporazuma, PTFU će za Program obezbijediti verifikacije koje obezbjeđuju zakonitost i regularnost troškova. Kontrolno tijelo će sprovoditi verifikacije za projektne partnere registrovane u Crnoj Gori. PTFU se može pridružiti Kontrolnom tijelu i podržati ga.
- (2) U slučaju Programa, verifikaciju troškova operacija obavljaće eksterni revizori, pri čemu se povezani troškovi pokrivaju iz budžeta operacija. Verifikaciju troškova će sprovoditi eksterni revizori u vezi sa svakim interim (nakon prethodno odobrene derogacije od strane Evropske komisije) i završnim finansijskim izvještajem koji pripremaju vodeći korisnici, a takve izvještaje oni dostavljaju PTFU ili Kontrolnom tijelu zajedno sa zahtjevima za plaćanje. Ove verifikacije će pokriti troškove nastale u okviru administrativnih, finansijskih, tehničkih i fizičkih aspekata svake operacije u cijeloj programskoj oblasti, i biće uređene i izvršene u skladu sa uslovima predviđenim u svakom ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava, u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima za sprovođenje spoljnih aktivnosti određenim i objavljenim od strane Komisije; između ostalog, oni će obezbijediti da se poštuje zakonodavstvo koje se primjenjuje na dotičnog korisnika (uključujući državno zakonodavstvo), zajedno sa odredbama ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, a takođe će uključiti provjere na terenu. PTFU će, za svaki ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava, ili odobriti ili odabrati eksterne revizore koje će angažovati vodeći korisnici da izvrše takve verifikacije troškova.
- (3) Verifikacije koje vrši Kontrolno tijelo u ime PTFU obuhvataju administrativne, finansijske, tehničke i fizičke aspekte operacija, a odnose se na poštovanje mjerodavnog zakonodavstva (uključujući državno zakonodavstvo), Program, ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava i sve ostale relevantne uslove; isporuku robe i usluga, kao i prihvatljivost nastalih troškova koji su prijavljeni PTFU i Kontrolnom tijelu. Provjere uključuju kompletan pregled prateće dokumentacije koja se odnosi na preuzete obaveze ili izvršena odnosno dospjela plaćanja PTFU prema vodećim korisnicima. Takvu dokumentaciju dostavljaju vodeći korisnici PTFU i Kontrolnom tijelu (sa Delegacijom Evropske unije u Republici Srbiji uključenom u korespondenciju). Verifikacije takođe uključuju planirane posjete na terenu (za odabrane ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava najmanje jednom tokom perioda sprovođenja) ili *ad-hoc* posjete na terenu od strane osoblja PTFU ili Kontrolnog tijela. Ovim provjerama se, između ostalog, provjerava tehnička i finansijska dokumentacija, a povezani nalazi mogu da rezultiraju različitim korektivnim merama, uključujući privremeni prekid operacije. Za svaku obavljenu verifikaciju koju obavi, Kontrolno tijelo izdaje potvrdu PTFU sa detaljima troškova za koje je utvrđeno da su prihvatljivi i sa navođenjem razloga zbog kojih je bilo koji trošak neprihvatljiv.
- (4) Modaliteti koji regulišu organizaciju i obavljanje verifikacija upravljanja i koji se primjenjuju na PTFU i Kontrolno tijelo biće utvrđeni u kontrolnim procedurama na nivou Programa. Između ostalog, one

pokrivaju pravila za odobravanje ili izbor eksternih revizora, tok dokumenata između institucija u pitanju, putanje odobravanja, vremenske rokove za obavljanje kontrolnih aktivnosti, izvještajne obaveze i obrasce; ako se smatra neophodnim na nivou Programa, procedure će takođe detaljno opisati mehanizam za odlučivanje koje operacije će biti predmet provjera na terenu i kada, zajedno sa učestalošću i obimom takvih provjera na terenu⁷. Proces verifikacije sa obje strane granice treba da se uradi u skladu sa procedurama koje je utvrdio PTFU u dogovoru sa Kontrolnim tijelom.

Član 25. Informisanje, javnost i transparentnost

- (1) U skladu sa članom 76. stav 3. tačka j) Okvirnih sporazuma, Upravljačko tijelo uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata će pripremiti koherentan plan komunikacije i vidljivosti za cio period trajanja Programa i koji pokriva cijelu programsku oblast, uzimajući u obzir odredbe člana 24. ovog sporazuma. Struktura PGS Crne Gore će pružiti blisku podršku. Nakon dogovora, Upravljačko tijelo će ga dostaviti Zajedničkom odboru za nadgledanje na razmatranje i odobravanje.
- (2) Plan iz stava 1. će poštovati princip transparentnosti naveden u članu 23. stav 1. Okvirnog sporazuma i pratiće sve odredbe utvrđene Finansijskim sporazumom. Biće pripremljen uz korišćenje najbolje prakse teritorijalne saradnje i obezbjeđivaće praćenje aktivnosti. Sprovođenje Plana će najvećim dijelom obezbijediti Zajednički tehnički sekretarijat, a aktivnosti su u principu pokrivene budžetom tehničke podrške Programa. Detalji će biti predstavljeni u procedurama na nivou Programa i Priručniku ZTS.
- (3) Odgovornost za objavljivanje informacija o primaocima podrške IPA III, prema članu 23. stav 2. Okvirnih sporazuma, pripada PTFU. Struktura PGS će obezbijediti vezu do istih informacija na svojoj Internet stranici.

Član 26. Korektivne mere u slučaju poteškoća u sprovođenju

- (1) Poteškoće u sprovođenju na nivou Programa mogu se identifikovati putem verifikacije upravljanja na nivou sistema prilikom zahtijevanja i praćenja povjerenih poslova, upravljanja rizikom, praćenja i evaluacije na nivou Programa, interne revizije, izvještavanja, eksterne revizije i eksterne verifikacije. Pored toga, nalazi iz aktivnosti praćenja i kontrole sprovedenih na nivou operacija mogu ukazivati na poteškoće u sprovođenju na nivou Programa. U svakom slučaju, relevantne procedure će predvidjeti da su odgovarajuće korektivne mere definisane i dogovorene na odgovarajućem nivou ovlašćenja, dodijeljene nadležnim organima i/ili osoblju, da se sprovedu u određenim rokovima i prate. U određenim slučajevima, unaprijed definisane korektivne radnje će se automatski pokrenuti kada se dese određene okolnosti (na primjer, obezbjeđivanje premošćivanja finansiranja kada sredstva Programa nisu primljena od Komisije na vrijeme da bi se ispunile neizmirene obaveze)⁸.
- (2) Na nivou operacija, poteškoće u sprovođenju mogu identifikovati korisnici u pitanju, Zajednički tehnički sekretarijat u kontekstu praćenja prema članu 23. ovog sporazuma, i PTFU ili Kontrolno tijelo prilikom vršenja verifikacije prema članu 24. ovog sporazuma; u posljednja dva slučaja, vodeći korisnici će biti obaviješteni o poteškoćama u sprovođenju od strane PTFU. U svim slučajevima, odgovornost za obezbjeđivanje da su korektivne mere definisane, dodijeljene i sprovedene će biti na vodećim korisnicima.

⁷ Za učestalost i obim provjera na terenu biće uzeta u obzir, pored ostalog, vrsta akcije, iznos javnog troška u pitanju i identifikovani nivo rizika.

⁸ Vidi član 29. stav 3. ovog sporazuma

ODJELJAK VI PRAĆENJE I EVALUACIJA PROGRAMA

Član 27. Praćenje na nivou Programa

- (1) Napredak na nivou Programa će se zvanično pratiti dva puta godišnje od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje. Odbor će razmotriti dokumentaciju koju je pripremio i/ili podnio Upravljačko tijelo i donijeće odluke o svim korektivnim radnjama koje treba preduzeti (uključujući ko će te radnje preduzeti i do kada) u svijetlu slabosti u dizajnu Programa i/ili sprovođenju identifikovanih tokom procesa praćenja. Dokumentacija na nivou Programa koju treba da razmotri i odobri Zajednički odbor za nadgledanje će uključivati Izvještaje o sprovođenju (i godišnje i završne), kao i Plan komunikacije i vidljivosti, Plan rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata i Plan evaluacije. Sprovođenje odluka donijetih od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje prati Upravljačko tijelo.
- (2) Izvještaji o sprovođenju Programa izrađuju se u skladu sa odredbama člana 80. Okvirnih sporazuma.
- (3) Odgovornost za pripremu Izvještaja o sprovođenju biće na Upravljačkom tijelu, uz snažnu podršku Strukture PGS, Zajedničkog tehničkog sekretarijata i PTFU. Nakon što se Upravljačko tijelo i Struktura PGS saglase sa izvještajima, Upravljačko tijelo će ih dostaviti Zajedničkom odboru za nadgledanje na razmatranje i odobravanje. Upravljačko tijelo će ih nakon toga poslati NIPAK i NAO Republike Srbije. NIPAK Republike Srbije će poslati izvještaje NIPAK-u Crne Gore, Revizorskom tijelu i Komisiji.
- (4) Za sastanke Zajedničkog odbora za nadgledanje koji nisu zakazani da bi se razmatrao Izvještaj o sprovođenju, sastavljace se odgovarajući skraćeni izvještaji koji sadrže slične, ali manje detaljne informacije od Izvještaja o sprovođenju. Odgovornosti za njihovu pripremu biće iste kao one navedene u prethodnom stavu.
- (5) Bilo koji doprinos (preko izvještaja navedenih u ovom članu) koji je tražen za Odbor za praćenje IPA Republike Srbije ili bilo koji izvještaj na nivou IPA, obezbijediće Upravljačko tijelo uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata.
- (6) Program će na dnevnoj bazi pratiti Zajednički tehnički sekretarijat kroz svoj svakodnevni rad. U tom cilju, podaci koje vodeći korisnici daju o napretku pojedinačnih operacija u svojim izvještajima o postignutim indikatorima, interim i završnim izvještajima biće agregirani. Regionalni alat za praćenje razvijen za ovu svrhu, podržan od strane baze podataka koju trenutno koristi Upravljačko tijelo, će se koristiti i održavati u svrhu agregacije. Informacije koje treba da obezbijede vodeći korisnici biće određene u odnosu na ciljeve i ciljane vrijednosti indikatora Programa i ključna pitanja koja treba pratiti u takvom praćenju, a njihove relevantne obaveze će biti uključene u ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava. Specifični zadaci koje treba da obavlja Zajednički tehnički sekretarijat biće detaljno opisani u Priručniku ZTS.

Član 28. Vrednovanje na nivou Programa

- (1) U skladu sa članom 56. stav 2. plan evaluacije za Program priprema Upravljačko tijelo u bliskoj saradnji sa Strukturom PGS, uz podršku Zajedničkog tehničkog sekretarijata i u konsultaciji sa Komisijom.
- (2) Plan evaluacije će Upravljačko tijelo, uz saglasnost Strukture PGS, dostaviti Zajedničkom odboru za nadgledanje na razmatranje i odobravanje.
- (3) Odobreni plan evaluacije će sadržati informacije o aktivnostima evaluacije koje će se sprovesti u različitim fazama sprovođenja, informacionim tokovima i odgovornostima za izvještavanje, finansijski plan i izvore, kao i sve druge informacije potrebne i relevantne za nesmetano sprovođenje plana evaluacije.
- (4) Obje strane su saglasne da se formira radna grupa za evaluaciju koja će pomoći proces evaluacije i promovisati kulturu evaluacije u obje države. Sastav, uloge i odgovornosti, način odlučivanja i ograničenja će biti uključeni u plan evaluacije.

ODJELJAK VII FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA

Član 29. Opšte odredbe o finansijskom upravljanju

- (1) Sve poslove u vezi sa finansijskim upravljanjem obavljace se u skladu sa čl. 32 - 41. Okvirnog sporazuma RS, kao i sa odredbama Finansijskog sporazuma. Povezane zadatke, osim onih navedenih u članu 30. ovog sporazuma, u potpunosti će obezbijediti Računovodstveno tijelo i PTFU. Kao rezultat toga, sredstva Programa neće biti prenijeta ni sa jednog organa Republike Srbije navedenog u Odjeljku II na institucije u Crnoj Gori pomenute u istom odeljku, i, sa izuzetkom člana 30, obrnuto. Odgovornosti Računovodstvenog tijela i/ili PTFU obuhvataju, između ostalog, obezbjeđivanje revizorskog traga i obezbjeđivanje računovodstvenih sistema koji ispunjavaju zahtjeve Okvirnog sporazuma RS i Finansijskog sporazuma. U skladu sa čl. 18. stav 4, čl. 33, čl. 35. stav 1. tačka a) i članom 4. stav 3. tačka a) Aneksa A Okvirnog sporazuma RS, kao i relevantnim odredbama Finansijskog sporazuma, NAO će pripremiti i dostaviti sva relevantna dokumenta u rokovima propisanim u gore navedenim sporazumima.
- (2) Svako sufinansiranje Programa kao dodatak sredstvima iz izvora Evropske unije biće obezbjeđeno na nivou pojedinačnih odabranih operacija, koje obezbjeđuju ili dostavljaju korisnici. Prema tome, takvo sufinansiranje neće biti rezervisano ili isporučeno iz državnog budžeta Srbije ili Crne Gore od strane bilo kog od tijela navedenog u Odjeljku II.
- (3) U skladu sa članom 33. stav 8. Okvirnog sporazuma RS, u slučaju kašnjenja u traženju sredstava ili primanju uplate od Komisije, NAO Republike Srbije obezbjeđuje, iz državnog budžeta Srbije, da na računima Programa ima dovoljno sredstava kako bi se ispunile sve neizmirene ili predstojeće obaveze.
- (4) Poštujući odredbe Finansijskog sporazuma Programa, bankovni računi se otvaraju u evrima na nivou Računovodstvenog tijela i PTFU. Sredstva od Komisije primaju se na račun prvog tijela i prenose se na račun drugog u skladu sa procedurama dogovorenim između dva tijela.
- (5) Isplate vodećim korisnicima odabranih operacija će vršiti PTFU na osnovu ispunjavanja relevantnih uslova u njihovim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava. Računi koje vodeći korisnici otvaraju za potrebe sprovođenja datog ugovora takođe će biti u evrima.
- (6) U slučaju da sredstva u vezi sa Programom treba da budu vraćena Komisiji na osnovu čl. 40. ili 43. Okvirnog sporazuma RS, potrebne i odgovarajuće korake će obezbijediti NAO u skladu sa članom 40. stav 2. a u okviru poslova definisanih članom 43. Okvirnog sporazuma RS. Ukoliko se predmetni iznosi mogu, a još nisu, naplatiti od vodećih korisnika, privremeno padaju na teret državnog budžeta Srbije dok ne budu primljeni od vodećih korisnika u skladu sa rokom koji propisuje NAO. Kada sredstva ne mogu da se povrate od vodećih korisnika, manjak će snositi ili državni budžet Srbije ili državni budžet Crne Gore, ili oba; uzimajući u obzir podjelu obaveza između državnih budžeta obje zemlje i utvrđuje se u skladu sa članom 30. ovog sporazuma.
- (7) Na nivou pojedinačnih operacija, PTFU će povratiti sredstva od vodećih korisnika, u skladu sa relevantnim procedurama navedenim u pojedinačnim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava. Razlozi za takve povraćaje uključuju preplatu, neprihvatljive troškove i potvrđene nepravilnosti, uključujući prevaru. U slučaju da PTFU naiđe na poteškoće u povraćaju sredstava od vodećih korisnika registrovanih u Crnoj Gori, Struktura PGS i Kontrolno tijelo će učiniti sve da podrže PTFU u procesu povraćaja na svojoj teritoriji, uključujući operativne, pravne, administrativne i sudske postupke.
- (8) Vodeći korisnik će povratiti sredstva od drugih korisnika operacije u skladu sa formalnim sporazumom ili sporazumima zaključenim između njih ili među njima. Svi takvi iznosi koji dospijevaju od drugih korisnika ali koji već podliježu povraćaju od vodećeg korisnika od strane PTFU, privremeno će snositi vodeći korisnik dok ih ne primi od drugih korisnika. U slučaju da vodeći korisnik naiđe na poteškoće u povraćaju sredstava od drugog korisnika, Upravljačko tijelo i Struktura PGS će vodećem korisniku pružiti svu razumnu podršku.

- (9) Detaljne procedure koje dopunjuju odredbe o finansijskom upravljanju Okvirnog sporazuma RS, Finansijskog sporazuma i ovog sporazuma biće razvijene na državnom nivou, ali samo za Republiku Srbiju. Srodne dužnosti koje se odnose na Crnu Goru utvrđuju se Sporazumom, procedurama na nivou Programa i, ukoliko je potrebno, procedurama na nivou države.

Član 30. Podjela obaveza između državnih budžeta

- (1) U slučajevima kada sredstva koja povratni Komisija ne mogu povratno biti naplaćena od vodećih korisnika, utvrđuje se i dogovara odgovarajuća raspodjela povezanih obaveza između budžeta Republike Srbije i Crne Gore. Do takvih situacija dolazi kada vodeći korisnici nisu u mogućnosti da otplate potrebne iznose i kada iznosi nadoknađeni Komisiji ne mogu da se povežu sa određenom aktivnošću, kao što je slučaj kod određenih finansijskih korekcija, u skladu sa članom 43. Okvirnih sporazuma.
- (2) Diskusije o podjeli obaveza u situacijama navedenim u prethodnom stavu iniciraće i voditi Nacionalni službenik za ovjeravanje, a prisustvovalaće im Upravljačko tijelo, PTFU, Struktura PGS i Kontrolno tijelo. Tamo gdje se iznosi mogu jasno povezati sa određenom operacijom, a samim tim i sa jednim ili više njenih korisnika, obaveze će se podijeliti u skladu sa odgovornostima određenim u članu 26. ovog sporazuma. Dakle, iznosi povezani sa izdacima korisnika iz Srbije i verifikovani od strane PTFU finansiraće se iz državnog budžeta Srbije. Slično tome, iznosi vezani za rashode korisnika iz Crne Gore koje kontroliše Kontrolno tijelo biće naplaćeni iz državnog budžeta Crne Gore. U slučajevima kada iznosi ne mogu da se odnose na određenu operaciju, razgovori će se baviti utvrđivanjem pravedne i pravične podjele obaveza koja u potpunosti odražava podjelu odgovornosti po zemlji u ovom sporazumu. Konačne odluke o podjeli obaveza će u svim slučajevima biti u pisanoj formi usaglašene od strane svih osoba i tijela koji učestvuju u raspravi.
- (3) Kada bude dogovoreno da Crna Gora pokrije sve ili dio obaveza, NAO Republike Srbije izdaće zadužnicu (ili ekvivalentan dokument) Strukturi PGS. U zadužnici se, između ostalog, navodi iznos koji treba da se plati, račun na koji se šalje u evrima, valuta u kojoj se prima. Ukoliko je iznos koji treba platiti u valuti koja nije evro, kurs koji će se primijeniti na iznos u evrima koji je Komisija prvobitno povratila za potrebe izračunavanja iznosa u valuti koja nije evro biće mjesečni kurs Komisije za mjesec tokom kojeg je Komisija izdala svoju zadužnicu NAO-u.

Član 31. Odredbe o kontroli, uključujući internu reviziju

- (1) Okvir interne kontrole Programa će biti predstavljen u sledećim pravno obavezujućim dokumentima: Okvirni sporazumi, Finansijski sporazum, ovaj sporazum, državno zakonodavstvo ili ekvivalentno, međuinstitucionalni sporazumi i procedure na nivou Programa ili na državnom nivou. Kumulativno, oni će obezbijediti da su zahtevi iz Aneksa B Okvirnih sporazuma uključeni u sistem upravljanja i kontrole Programa, i da su zadaci jasno definisani i dodijeljeni funkcijama i/ili tijelima. U slučajevima kada su procedure koje se primjenjuju na tijela navedena u Odjeljku II uvedene kao dio agende opšte javne interne finansijske kontrole, takve procedure, pod uslovom da se smatraju dovoljnim i odgovarajućim, treba da se poštuju umjesto razvijanja novih posebno za Program; primjeri mogu uključivati procedure koje se odnose na planiranje i upravljanje resursima ili upravljanje rizikom.
- (2) Sastavni dio sistema upravljanja i kontrole biće postojanje i rad funkcija interne revizije. Ovo će biti obezbijedeno za svako tijelo u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačko tijelo, PTFU i Kontrolno tijelo, kao i Strukturu PGS, u skladu sa članom 2. stav 1. tačka 6) Aneksa A Okvirnih sporazuma, i biće izvršeno u skladu sa državnim zakonodavstvom svake od Strana. Detaljne odredbe za optičaj izvještaja interne revizije koji su relevantni za Program biće utvrđeni procedurama na nivou Programa.
- (3) Pravilno uspostavljanje i funkcionisanje okvira interne kontrole Programa biće uspostavljeno verifikacijama upravljanja na nivou sistema koje se obavljaju u kontekstu slanja zahtjeva i praćenja

povjerenih poslova, u skladu sa čl. 13. i 14. Podobnost troškova nastalih na nivou ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava biće predmet verifikacije prema članu 24. ovog sporazuma, dok će se svim sumnjama na nepravilnost ili potvrđenim nepravilnostima upravljati u skladu sa članom 17. ovog sporazuma. Detaljne odredbe za takve verifikacije upravljanja i upravljanje nepravilnostima će biti utvrđene kontrolnim procedurama na nivou Programa i na državnom nivou prema potrebi. Kumulativno, one će postaviti pravila za garantovanje dobrog finansijskog upravljanja sredstvima dodijeljenih Programu, u skladu sa relevantnim odredbama Okvirnih sporazuma i Finansijskog sporazuma.

ODJELJAK VIII KOMUNIKACIJA, IZVJEŠTAVANJE I UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Član 32. Komunikacija, uključujući sastanke

- (1) Komunikacija u okviru i između tijela koja čine Upravljačku strukturu, Upravljačkog tijela, PTFU, Kontrolnog tijela, Strukture PGS, kao i Zajedničkog tehničkog sekretarijata⁹, vrši se prvenstveno putem elektronske pošte kako bi se obezbijedio brz odgovor, uz istovremeno čuvanje evidencije o takvoj komunikaciji. Kada dokumenta treba da imaju službeni potpis, ona će biti skenirana i poslata elektronskom poštom. Prijem ovakve elektronske pošte biće prihvaćeno kao službeni prijem dokumenata koji sadrže, iako se očekuje da će potpisane papirne verzije biti blagovremeno dostavljene. Isti principi regulišu komunikaciju između svih tijela i korisnika.
- (2) Pored sastanaka između tijela iz prethodnog stava o specifičnim pitanjima, Upravljačko tijelo u bliskoj saradnji sa Strukturu PGS saziva i koordinira opštim upravljačkim sastancima Programa. U principu, takvi sastanci se održavaju kad god se uključene Strane saglase da je to neophodno i prisustvuju sva tijela koja čine Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo, PTFU, Kontrolno tijelo i Struktura PGS, kao i Zajednički tehnički sekretarijat i Upravljački komitet za ugovor o tehničkoj podršci, ukoliko je potrebno. Takvi sastanci će se održavati u Republici Srbiji i u Crnoj Gori naizmjenično, ili u formi virtuelnog sastanka. Sastanci će imati dnevni red, izrađivaće se zapisnici i biće snimani ukoliko je potrebno. Sprovođenje dogovorenih aktivnosti će se pratiti u kontekstu narednog sastanka.

Član 33. Izveštavanje

- (1) U skladu sa članom 59. stav 1. Okvirnih sporazuma, NIPAK Republike Srbije će zvanično izvijestiti Komisiju o sprovođenju finansijske podrške tokom prethodne finansijske godine. Za NIPAK-a Republike Srbije, takvo izveštavanje će se sastojati od godišnjih izvještaja o sprovođenju Programa, koji se šalju i NIPAK-u Crne Gore, u skladu sa članom 27.
- (2) U skladu sa članom 62. stav 1, 2 i 3 Okvirnog sporazuma RS, NAO će dostaviti godišnji računovodstveni izvještaj sa datumom presjeka, finansijske izvještaje ili izjave, Izjave o upravljanju sa pratećim izvještajima, uključujući sažetke izvještaja interne revizije i kontrola izvršenih koje predstavljaju osnovu takve Izjave o upravljanju¹⁰.
- (3) Dužnosti izveštavanja Revizorsko tijelo obavlja u skladu sa članom 63. Okvirnog sporazuma RS. Revizorsko tijelo dostavlja Komisiji godišnje revizorsko mišljenje i godišnji izvještaj o aktivnostima revizije do 15. februara svake godine. Pored toga, dostavlja mišljenje o konačnom izvještaju o troškovima koji za Program izdaje NAO, u skladu sa članom 63. stav 5. Okvirnog sporazuma RS.

⁹ Pojam „komunikacija“ u ovom članu se odnosi na informacije koje se razmjenjuju između ili unutar tijela u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačkog tijela, PTFU, Kontrolnog tijela, Strukture PGS, Zajedničkog tehničkog sekretarijata i korisnika. Stoga isključuje komunikaciju sa ciljanim grupama u svrhu informisanosti, javnosti i vidljivosti u skladu sa članom 25. ovog sporazuma.

¹⁰ Takve kontrole će biti sastavni dio verifikacija upravljanja na nivou sistema predstavljenih u članu 14.

- (4) Sva izvještajna dokumentacija će biti sačinjena u skladu sa odredbama sadržanim u Finansijskom sporazumu, uključujući sve obrasce. Podrazumijevano, oba NIPAK-a, NAO, Revizorsko tijelo i rukovodioci svih tijela koja čine Upravljačku strukturu, Upravljačko tijelo, PTFU, Kontrolno tijelo i Strukturu PGS biće uključeni u ovu korespondenciju.
- (5) Formalno izvještavanje Zajedničkog odbora za nadzor Odboru za nadzor IPA Republike Srbije će se sastojati samo od Izvještaja o sprovođenju, dok će se izvještavanje na nižim nivoima obavljati, prema potrebi, u skladu sa procedurama i međuinstitucionalnim sporazumima, Priručnikom ZTS ili ugovorima o tehničkoj podršci. Nisu predviđene nikakve posebne procedure pored odredbi navedenih u ovom sporazumu za izveštavanje Strukture PGS i Kontrolnog tijela Upravljačkom tijelu, PTFU ili Upravljačkoj strukturi.

Član 34. Upravljanje podacima – podnošenje, arhiviranje, čuvanje dokumentacije

U skladu sa čl. 25, 26. i 49. Okvirnih sporazuma o zaštiti podataka, povjerljivosti i zadržavanju dokumenata respektivno, svako tijelo u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačko tijelo, PTFU, Kontrolno tijelo i Struktura PGS će obezbijediti:

- da postoji adekvatan fizički sistem podnošenja i arhiviranja da sačuva i skladišti informacije u vezi sa Programom, da garantuje sigurnost informacija i odgovarajuća prava pristupa povjerljivim informacijama;
- da postoji efikasan i bezbjedan IT sistem, sa višim nivoima bezbjednosti za osjetljivije informacije, redovnim pravljenjem rezervnih kopija i odgovarajućim pravima pristupa povjerljivim informacijama;
- da se predmetna dokumentacija, bilo da se radi o elektronskoj ili štampanoj kopiji, čuva u skladu sa članom 49. Okvirnih sporazuma, relevantnim odredbama Finansijskog sporazuma i svim zahtevima koji proizilaze iz procedura i standardnih dokumenata za sprovođenje spoljnih aktivnosti¹¹ koje je utvrdila i objavila Komisija;
- usklađenost sa svim zakonima o slobodi informacija na državnom nivou.

Sva tijela koja su uključena u proces sprovođenja, uključujući i korisnike, moraju osigurati odgovarajući revizorski trag.

ODJELJAK IX REVIZIJA I EKSTERNE VERIFIKACIJE

Član 35. Revizija

- (1) U skladu sa članom 77. Okvirnog sporazuma RS, eksternu reviziju Programa¹² obezbjeđuje Revizorsko tijelo, uz podršku Grupe revizora u skladu sa članom 10. ovog sporazuma. Revizije će se sprovesti u skladu sa trogodišnjom strategijom i ispitaće Program i iz finansijske i iz systemske perspektive. Revizorska mišljenja i izvještaji o revizijskim aktivnostima dostavljaju se Komisiji godišnje, sa nadležnim tijelima uključenim u korespondenciju, u skladu sa članom 33. ovog sporazuma. Poslovi se obavljaju u skladu sa odredbama Okvirnog sporazuma RS, posebno tačkom 9. njegovog Aneksa A, Aneksom G, Aneksom D, Aneksom Đ i Aneksom E, kao i Finansijskim sporazumom, svim dodatnim smjernicama koje izdaje Komisija, dogovorenim Pravilnikom o radu Grupe revizora i procedurama koje regulišu rad Revizorskog tijela.
- (2) Finansijske ili systemske revizije Programa mogu takođe da budu izvršene od strane Komisije ili Evropskog suda revizora. One takođe mogu biti ugovorene od strane Nacionalnog službenika za ovjeravanje.

¹¹ Vidi 2.3.5 Praktičnog vodiča

¹² Pojam „revizija“ u ovom Odjeljku odgovara eksternoj reviziji Programa; stoga ni funkcija internog revizora u skladu sa članom 29, ni verifikacija troškova operacija koju sprovode revizori u skladu sa članom 24. nisu predstavljene ovdje.

Član 36. Eksterne verifikacije

Dodatne verifikacije u odnosu na one navedene u čl. 13, 14. i 24. mogu da vrše tijela koja nisu u sastavu Upravljačke strukture, Upravljačkog tijela, PTFU, Kontrolnog tijela i Strukture PGS, uključujući Komisiju i Evropsku kancelariju za borbu protiv prevara (OLAF), u skladu sa članom 50. stav 1. Okvirnih sporazuma. Opet, one mogu biti finansijske i povezane sa određenim operacijama, kao što je slučaj sa *ex ante* kontrolama koje Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji obavlja nad koracima u proceduri za pozive za podnošenje predloga projekata i dodjeljivanje bespovratnih sredstava ili istrage o nepravilnostima od strane OLAF (vidjeti članove 17. i 19. ovog sporazuma), ili se mogu odnositi na nivo Programa i posmatrati robusnost sistema upravljanja i kontrole.

Član 37. Saradnja i pristup informacijama, lokacijama, prostorijama i osoblju

Tokom obavljanja revizija i eksternih verifikacija, funkcije i tijela navedeni u Odjeljku II, uključujući Zajednički tehnički sekretarijat i druge oblike tehničke podrške će, u skladu sa članom 50. Okvirnih sporazuma, svim relevantnim odredbama Finansijskog sporazuma i bilateralne zadatke regulisane ovim sporazumom i/ili programskim procedurama, obezbijediti punu saradnju sa svim propisno ovlašćenim agentima ili predstavnicima Revizorskog tijela, Grupe revizora, Komisije, Evropskog revizorskog suda, NAO, PTFU, Tijela za suzbijanje nepravilnosti i prevara u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije u okviru Ministarstva finansija Republike Srbije i Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF). Takvi agenti ili predstavnici će imati pun pristup informacijama, dokumentaciji, lokacijama, prostorijama i osoblju.

Član 38. Komentari na reviziju i eksterne provjere i praćenje istih

Sve funkcije i tijela navedeni u Odjeljku II dužni su da obezbijede:

- da primljeni nacrti revizorskih izvještaja i izvještaja o verifikacijama budu dostavljeni svim relevantnim licima i institucijama (ukoliko isti nemaju povjerljiv status kao što je slučaj sa istragama prevara) kako bi dali svoje komentare;
- da daju komentare na sve nacрте revizorskih izvještaja i izvještaja o verifikacijama koje prime ili koji su im dostavljeni;
- da sve aktivnosti praćenja po osnovu zaključaka i preporuka koje se tiču završnog revizorskog izvještaja i izvještaja o verifikacijama za koje su odgovorni budu jasno definisane, zajedno sa odgovornostima i rokovima, kao i da sprovođenje takvih naknadnih aktivnosti bude praćeno. Ovo se naročito odnosi na revizije koje vrši Revizorsko tijelo i bilo koje revizije ili verifikacije u vezi sa sistemom upravljanja i kontrole Programa koji su izradili NAO i Komisija.

ODJELJAK X ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39. Konsultacije, rješavanje sporova, mjerodavno pravo, arbitraža

- (1) Svako pitanje koje se odnosi na izvršenje ili tumačenje ovog sporazuma biće predmet konsultacija između Strana, što će, ukoliko je nužno, za rezultat imati izmjene i dopune ovog sporazuma.
- (2) Nesuglasice koje nastanu usljed tumačenja ili izvršenja ovog sporazuma biće rešavane mirnim putem kroz konsultacije, kao što je to predviđeno prethodnim stavom. Strane će u pisanoj formi saopštiti svoje stavove i rješenja koja smatraju mogućim po pitanju nesuglasica. Strana će odgovoriti na zahtev druge strane za rješenje mirnim putem u roku od 30 dana. Po isteku ovog perioda, ili ukoliko pokušaj da se dođe do rješenja mirnim putem ne dovede do dogovora u roku od 60 dana od prvog zahtjeva, bilo koja strana može obavijestiti drugu stranu da smatra da postupak rješenja mirnim putem nije uspio.

- (3) Ovaj sporazum će se primjenjivati u skladu sa zakonima Republike Srbije. Ukoliko rešenje nije postignuto mirnim putem, Strane će prihvatiti isključivu nadležnost sudova u Republici Srbiji.

Član 40. Obavještenja

- (1) Sva komunikacija u vezi sa ovim sporazumom sačinjava se u pisanoj formi na engleskom jeziku. Svako saopštenje mora biti potpisano i dostavljeno kao originalni dokument.
- (2) Sva komunikacija koja se tiče ovog sporazuma šalje se na sledeće adrese:

Za Republiku Srbiju:

Prof. dr Tanja Mišćević
Ministar za evropske integracije
Nemanjina 34, Beograd, Republika Srbija
Faks: +381 11 3061 110
Adresa elektronske pošte: kabinet@eu.rs

Za Crnu Goru:

Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar revolucije 15, Podgorica, Crna Gora
Faks: +382 20 481 301
Adresa elektronske pošte: kabinet@mep.gov.me

Član 41. Stupanje na snagu i trajanje

- (1) Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada posljednja Strana potpiše sporazum.
- (2) Ukoliko ne bude raskinut, ovaj sporazum će ostati na snazi do formalnog zatvaranja Programa od strane Komisije.

Član 42. Izmjene i raskid

- (1) Izmjene sporazuma vrše se saglasnošću Strana u pisanoj formi i čine sastavni dio ovog sporazuma.
- (2) Ovaj sporazum može da raskine bilo koja Strana slanjem pisanog obavještenja, pri čemu raskid stupa na snagu tri meseca nakon datuma pisanog obavještenja. U tom slučaju, Strane su saglasne da će nastaviti sa izvršavanjem svojih obaveza, kako je to opisano u ovom sporazumu, u vezi sa svim postojećim pravno obavezujućim obavezama između PTFU i vodećih korisnika do trenutka kada sve takve obaveze budu ispunjene u potpunosti. Tekući pozivi za podnošenje predloga projekata i procedure dodjele ugovora o bespovratnoj podršci u okviru Programa će PTFU ili suspendovati do novog sporazuma ili će ih prekinuti.

ODJELJAK XI POTPISI

Ovaj sporazum sastavljen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

Za Republiku Srbiju

Prof. dr Tanja Mišćević
Ministar za evropske integracije i
Nacionalni IPA koordinator
Datum

Potpis

Beograd

Za Crnu Goru

Maida Gorčević
Ministarka evropskih poslova

Datum

Potpis

Podgorica